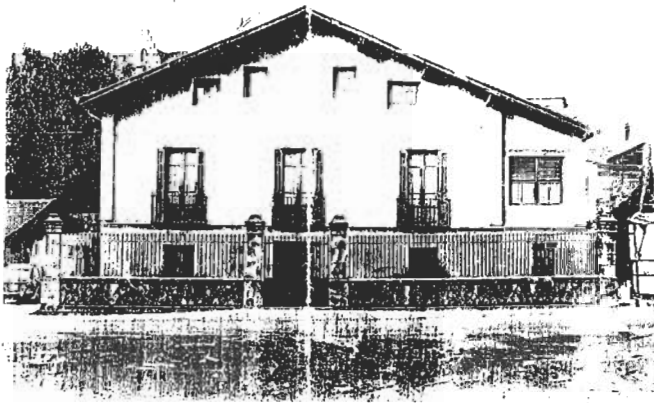

KARLISTEN BIGARREN GUDEA

AMOREBIETAKO ITUNBENA (IX)

Etxe onetan, izenpetu eban Serrano'k Karlatarren II gudearen azkeneko bake txarra.

Edesti onetaz orain esaten goazana, lenengo idaz lanean irakurleai itaundu neutsenean ia gura eben gai au nik erabiltea, idatzi neban.

Atzalburu auxe birregin edo barriro egingo dogu zertzelada batzuk geiagoteko ta Amorebieta'ko Ytunbena berau argiago agertu daiten irakurlientzat.

Serrano Gudalburu (general) etorri zan Zornotza'ra Ytunben ospetsu au egitera. Ez zan Bergara'ko langoa, berrogei urte lenago egin ebena Maroto ta Espatero'ren besarkada zintzotasun bakoa. Emen Zornotza, Amorebieta'n, eskuartu ta izenpetu ebena egin eta zintzotasunez ziarduen.

Serrano jauna etzunda oean egoala, beragaz gizon andiki batzuk berbaldia eukitera etozala iragarri eutsoen. Jardun-aldi berbaldi au ospatu zan alde batetik Duke jauna ta Gudalburu Lopez Dominguez, Laterri Nagusi Buru zireala, ta besteik On Fausto de Urquizu, On Gaspar de Belaustegi, On Antonio Manuel de Arginzoniz eta On Jose Niceto de Urquizu.

Ez da esaten 23 Orrilla'ren gabeko ze orduan asi ebenik jardun-aldia, baiña bai diño kondaira-istoriak goizeko egunsentiaren 3'retan amaitu ebela. 24'ko amarretan batu ziran barriro, ta Itunbena'ren zirriborro eta Duke jaunaren eskutiza gerturik eukazan Lopez Dominguez'ek. Bearrezkoa ez zala-ta Guda-Aldundegiari ez eutsoen ezarri karlatar (karlista) izenik. Belaustegioitia'ren etxean (ikusi etxe onen argazki-irudia) izenpetu ziran ondorengo eskubideak: 1.º Izkiluz Bizkaia'n jaso ziranai, oneik itxi ta neke guztien parkamena. 2n. Zerga kontuak Jauneriari dagokiozanak, Gernika'ko Batzarrak erabagiko dabez. 3n. Esan dogunez, Izkilua itxi ta emoten

dabezan gudariak parkatuak izango dira, baita euren buruzagi, ofizial, aguntariak be. 4n. Erabide onein ondorenak, izkilluak eskuratuak izan diran unetik balioko ezarrita lez artuko dira. 5n. Guda Aldundegi'ko jaunak eta beste ordezkioak euren alegiñez aldenduko dabez Probintzi'ko erri-bakearren arriskuak, esaterako, nastaldi ta matxinadak.

Amorebieta'ko Ytunbena onetan Erriaganako maitasuna ta ardurea ikusten dogu argiro.

Ez diño, ba, politika arazoetan ta artu-emotan norberekeria, griña eta taldeen onaurkiak eztirala baiño.

Itunben ori, orratio, eredu da orain-arte Bizkaia'n egin izan dan agintarien jokabidean.

Orain, ostera, erri-aginte-demokrazian egon arren Bizkaia'ko agintariak zintzotasun, zindotasun ta euren erri-arduraeza peitu (falta) yakela dirudi. Euzkadi'ko Jaurlaritza'n, Bizkaitar buruzagiek eztaukie euren erriaren maitasun ta jatortasunik. Bizkaia-erri aldea baiño lenago dira eurentzato beste eskualdetako onurak.

Euren ustez ori da aurrerapena.

Egiz eta benetan ori ezta atzerabide kokolokeri bat baiño. Griña orreri istorian esaten jako Erdira-naikeri, jakobinismoa.

Amorebieta'n gure Guda Aldundegia'k eta onen ordezkariak Gudalburu Serrano'ri eskatu eutsoen, batez be, Bizkaia-Lurraldeak Gernika'n batuta onek uste ebana egoki, erabagiko zala.

Lege gai au, nire ustez garrantzi ta arduraz-koenari liberalak eraso, aurka egin eutsoen, eta Duke de la Torre'k txarto ziarduala iñoen, bere izenpeaz onartu ebanean. Politikari griñaz itxuturik egozan, eta Gernika'ko batzarretara deia Foruen lege arauz ez yakoen atsegin. Foru-zala ez ziran liberalak.

Bilbo'n egin eban zarrazta biotz-ikara Amorebieta'ko Itunbenak ezin esan aiñako izan zan.

Minduten ziran liberalak eurak jakin barik Duke de la Torre'k karlistekin alkar artu ebalako.

Oroigarri izango jaku beti orduko Bizkaia-Guda Aldundegiak bizkaitar gudariak egindako goraketa, gorantzak: «Bizkaitar gudari barri gogozko borondatezkooi, eskerrik asko. Güeñes'en, Karrantza'n, Zubiete', Arrigorriaga'n, Mañaria'n, Oñate'n, erri onein guda zelaietan, zeuon kemen, adore, indar zentzutasun, baretasuna-gaitik, mundu zabaleko gudari onenatarikoak zariela agertu, erakutsi dozue».

LETONA'k